

Tuula Majavesi

RUMPALEIDEN SUKUA

Viljakkalan Sonnunkylän Kuusniemen talon asukkaita
ja heidän jälkipolviaan 1700-luvulta alkaen

Rumpaleiden sukua

© 2023 Tuula Majavesi

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978 – 952 – 80 – 5922 – 6

Rumpaleiden sukua

ENSIMMÄINEN LUKU

Taulu I

Kuusniemen talon kolmannen isännän, Kaarle Kustaa Kuusniemen (1825–1901) vaatimattomaan vihkoseen kirjaamien tietojen mukaan, Kuusniemen ensimmäinen isäntä, hänen isoisänsä, Carl Andersson Blomgrén, Porin jalkaväkirykmentin Vesilahden komppanian rumpali Kalle Antinpoika nai Pengon tyttären Margareetan ja sai luvan rakentaa Viljakkalaan Pengon maille torpan, jolle antoi nimen Kuusniemi. Tämä nykyisin Sonnun kylässä oleva Kuusniemi, sijaitsee Viljakkalan kirkonkylän Sonnun kaukaisella metsästysmaalla lähellä Näsijärven poukamaa Kyrönlahtea, Ylöjärveltä Kuruun johtavan maantien varressa.

Vesilahden seurakunnan rippikirjat, syntyneiden ja kastettujen luettelot ja Vesilahden henkikirjat todistavat, että Kalle Antinpoika Blomgrén syntyi Vesilahdella Anian kylässä 06.07.1756. Hänen isänsä Antti Juhanpoika Blomgrén (Anders Johansson Blomgrén) oli Porin jalkaväkirykmentin Vesilahden komppanian rumpali. Antti oli syntynyt Vesilahden rippikirjojen mukaan 1729. Syntymäpaikkaa tai tarkempaa syntymäaikaa ei löydy sotilasrullista eikä Vesilahden seurakunnan rippikirjoista. Hän olisi saattanut olla Vesilahdella tai lähialueilla syntynyt tai hänet tai hänen isänsä oli ehkä siirretty Ruotsista täydentämään Suomen joukkoja. Kuusniemen "aikakirjassa" hänen pojanpoikansa puhuu Ruottin trumparista, mutta nimityksen syynä saattoi olla yksinkertaisesti kuuluminen Ruotsin kuninkaalliseen sotaväkeen!

Antti on varmasti ollut komea näky sotilaspuvussaan. Tuskin hänen vaatetuksensa jäi ruotusotilaan asun varjoon, jolle Ruotsin kuninkaalta tuli 1600-luvun lopussa tarkat määräykset pukeutumisesta. Ns. karoliinipuku oli käytössä pienin muutoksin vuoteen 1778 saakka. Sotilaalla oli sininen varjalanmyötäinen takki keltaisine vuorineen ja hihan käänteineen ja keltaiseksi

värjätty nahkaliivit takin alla. Jalassaan sotilaalla oli tiukat keltaiset housut ja lahkeiden yli vedetyt nahkaremmillä kiinnitetyt valkoiset sukat ja mustat kengät. Asun täydensi kolmikolkkahattu ja viitta.

Ruotusotilaalla tuli olla pitkät niskasta sidotut hiukset. Tarvittaessa tuli käyttää peruukkia. Sama päti ehkä myös komppanian rumpaliin.

1600-luvun loppupuolella Suomeen luotiin maamme puolustukseksi ruotujakolaitos. Kahdesta kuuteen taloa ylläpiti ruotua, johon palkattiin sotilas ja varustettiin tämä aseella ja univormulla. Ruotusotilas sai asuttavakseen sotilastorpan. Torpan lisäksi sotilaalle tuli antaa lehmä, laidun- ja viljelysmaata sekä pieni vuosipalkka ja pestiraha kontrahdin alkaessa. Vastineeksi talonpoikien ei tarvinnut uhrata henkeään mahdollisen sodan syttyessä.

Rauhan aikaan sotilas elätti itsensä ja perheensä torppansa tuotolla. Sotilaskoulutusta oli vain muutamia viikkoja vuodessa, muun ajan sotilas oli pienviljelijä tai käsityöläinen.

Sotilaan erotessa palveluksesta tai kuollessa torppaan tuli tilalle uusi sotilas ja edellisen perhe joutui muuttamaan pois.

Suuressa Pohjan sodassa 1700–1721 armeija oli menettänyt paljon sotilaita. Talonpojat eivät pystyneet täydentämään ruotuja uusilla sotilaille. Tuolloin Suomeen siirrettiin yli 2000 sotilasta Ruotsista, jotka oli tarkoitus siirtää takaisin aikojen parantuessa, mutta suuri osa heistä kotiutui lopulta Suomeen.

Ensimmäiset maininnat Antista löytyvät sotilasrullasta vuodelta 1748, jolloin hän oli 19-vuotias.

"Vesilahden 1. Rumpali Gustaf Facht on kuollut ja tilalle on otettu Turun katselmuksessa 27.9.1743 Johan Blom. Hän puolestaan on eronnut virastaan 10.11.1747 Porvoon katselmuksessa ja hänen tilalleen on tullut 3. Tammikuuta 1748 Antti Juhanpoika (Anders Johansson) Blom jonka nimi on Kuninkaallisen Majesteetin armollisella kirjeellä 29.4.1752 muutettu Blomgreniksi."

Antti sai siis luvan vaihtaa alkuperäisen sotilasnimensä Blom'ista Blomgreniksi 1752, mutta Vesilahden, Tottijärven kappelin Anian henkikirjoissa hän pysyy Blom nimisenä vuoteen 1759 asti.

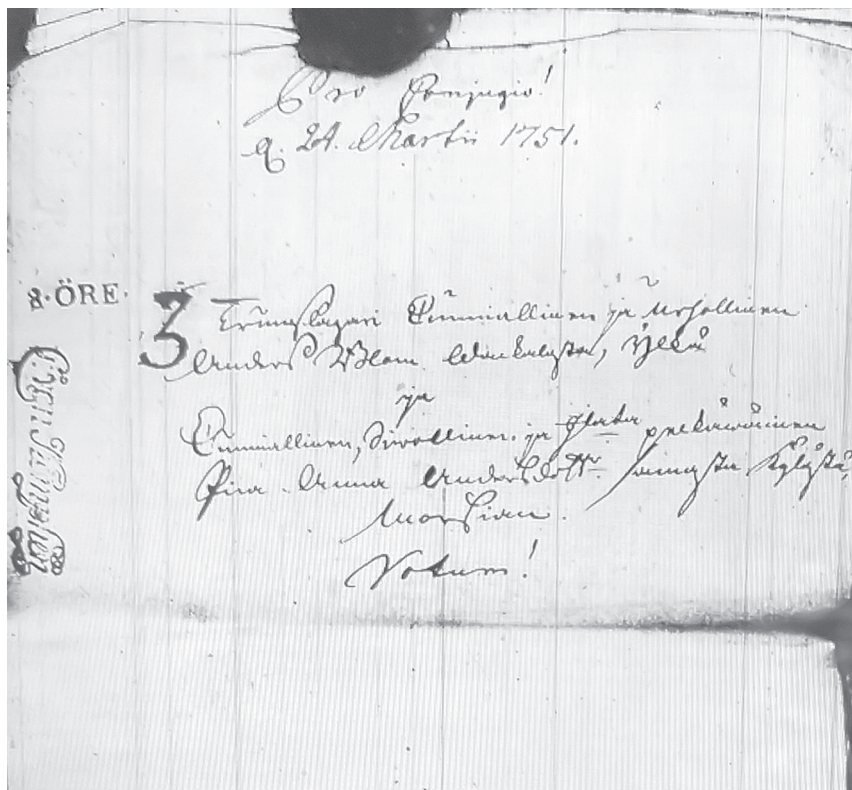
Anttia edeltävä rumpali Johan Blom, sopisi nimensä puolesta olemaan Antin isä, mutta usein kahdella peräkkäin palvelleella samaa sotilasnimeä kantavalla sotilaalla ei välttämättä ollut biologisesti mitään tekemistä toistensa kanssa. Vesilahden kirkonkirjat ovat hävinneet niin, että ensimmäinen jälkipolville säilynyt rippikirja loppuu 1694 ja seuraava saatavissa oleva alkaa 1778. Lähes sadan vuoden aukkoon tiedoissa mahtuu useampi sukupolvi, niin myös Antti Juhanpojan syntymä vuonna 1729 mikäli hän edes oli syntynyt Vesilahdella.

Vuonna 1748 alkoivat Suomenlinnan rakennustyöt, joihin Anttikin määrättiin mukaan, pariinkin otteeseen. Sotilaat ja rumpali eivät luultavasti itse

osallistuneet rakennustöihin vaan vahtivat rakentajia. Ainakin linnoituksen suunnittelija Augustin Ehrensvärd valittelee niin yösijojen ja materiaalien puutetta sekä työmiesten karkailua.

24. maaliskuuta 1751 kuulutettiin Vesilahdella Vakkalan kylästä kotoisin olevat Antti Blom ja Anna Antintytär. Kuulutus maksoi kihlaparille 8 äyriä.

"Pro Conjugio d. 24 Martii 1751 Trumslagari Cunniallinen ja urhollinen Anders Blom Vackalasta, Ylkä ja Cunniallinen ja Sivollinen ja J:ta pelkäväinen Pica Anna Andersdott:r samasta kylästä, Morsian. Votum!"

Anders Blom'in ja Anna Andersdotterin kuulutus (Taulu I)
Kuva Suomen sukuhistoriallisen yhdistyksen (SSHY) sivuilta.

Pariskunta asettui asumaan Anian kylään Pässin taloon. Luultavasti Antti komppanian rumpalina sai sotilastorpan asuttavakseen.

Sotilastorpan mitat olivat jokseenkin tarkasti määritellyt; pinta – ala oli noin 28 neliötä ja korkeus seitsemän hirsipuuta eli noin kaksi metriä. Torpassa tuli olla tupa, porstua ja kamari.

1758, sotilasrullassa on merkintä Antti Blomgrénin ja komppanian toisen rumpalin Johan Blomqvistin kohdalla, Porin läänin jalkaväkirykmentin Vesilahden komppanian rumpaleita molemmat, 6 riikin taaleria, selityksenä ”*Stockholms slots bygnigs Hielpen fr År 1758*”. Maksua lienee kerätty Tukholman linnan rakennustöihin.

1759 Antti perheineen muutti Anian Äijälä vanhemman talon sotilastorppaan, jossa he asuivat vuoteen 1781 asti.

22. syyskuuta 1761 päivätyssä komennusluettelosta näkyy, että Antti lähetettiin Pommerin sotaan eli seitsenvuotiseen sotaan, jossa Britannia, Preussi ja Hannover taistelivat Ranskaa, Itävaltaa, Venäjää, Ruotsia ja Saksia vastaan vuosina 1756 – 1763.

Pommerin matkaa varten Antti sai upouudet vaatteet; siniset housut, siniset liivit, kullankeltaisen takin nyöreillä, sinisen viitan, hatun nyörillä, sormikkaat, mustan ja valkoisen huivin, kaksi paria paitoja, sukkia ja kenkiä messinkisellä soljella varustettuna.

Lähtökatselmus Pommeriin pidettiin Tenholan kunnassa Uudellamaalla. Miehet laivattiin Hankoniemestä Saksassa sijaitsevaan Rügenin saaren Perdiin. Matka kesti viikon verran. Antin onneksi rauha solmittiin kuitenkin Ruotsin ja Preussin välille toukokuun 22. päivänä 1762 Hampurissa. Takaisin Suomeen jäljelle jäänyt sotaväki, Antti heidän mukanaan, laivattiin kesäkuussa 1762. Näin ollen Anttia ei ole merkitty 1762 henkikirjaan; ainoastaan rumpali Blomgrénin vaimo Anna.

Vesilahdella pariskunnalle syntyi ainakin kuusi lasta. Vanhimpien lasten, Juhan ja Annan, kasteesta ei ole jäänyt kirjallista todistetta, sillä Vesilahden syntyneiden luettelo alkaa vuodesta 1755. Aiemmat kirjat tuhoutuivat tulipalossa. Alle 15-vuotiaita ei verotettu, joten heitä ei yleensä myöskään nimeltä mainita henkikirjoissa. Henkikirjat Vesilahden Aniasta vuosilta 1766–1768 kertovat kuitenkin, että perheeseen kuuluu ”*Trumbslagaren Anders Blomgrén, Anna hustru, Johan, Anna, Carl, Lisa barn*”. Nuorin lapsi Henrik ilmestyy henkikirjoihin myöhemmin. Sara puolestaan, joka oli syntynyt 1759, on kuollut eikä enää näy näissä henkikirjoissa. Vuoden 1769 henkikirjassa Johan on poistettu Anders Blomgrénin perheen rivistä ja rivin alle on ilmestynyt Rumpali Johan Blomster.

12. toukokuuta 1780 Antti sai eron Vesilahden komppanian 1. rumpalin teh-

tävästä. Samana päivänä pillipiipari Kalle ylennetään Vesilahden komppanian rumpaliksi. 14. elokuuta 1781 Kalle siirtyy Kyrön komppaniaan toiseksi rumpaliksi Johan Blomsterin paikalle, joka eroaa samana päivänä. Sotilasrullassa rumpalin nimeksi on kirjattu Anders, mutta kyse on Kallesta samoin kuin seuraavassa sotilasrullassa, jossa Antin eli tosiasiassa Kallen kerrotaan eroavan Kyrön komppaniasta 12.02.1784.

Minulla ei ole esittää mustaa valkoisella Johan Blomsterin eli Juha Antinpoika Ala-Jaskaran ja Antti Juhanpoika Blomgrénin sukulaisuudesta. Antti tai Anna Blomgrénin perukirja, joita en valitettavasti ole löytänyt, todistaisivat – tai kumoaisivat – sukulaisuuden. Viljakkalan Koiviston Jaskaran talon henkikirjassa oleva merkintä on mielestäni kuitenkin melkoisen vahva todiste siitä, että Juha Ala-Jaskara alias Johan Blomster oli Antti Blomgrénin vanhin poika.

Kun Antti, Anna ja nuorin lapsi Heikki lähtevät Vesilahdelta Viljakkalaan (Kyröön) vuonna 1781, he muuttavat Karhen Ala-Jaskaralle. Hämeenkyrön rippikirjassa 1766–1784 Ala-Jaskaran sivulla on merkittynä Johan Blomster. Hänelle on merkittynä patronyymi, isän nimi, Andersson eli Antinpoika. Henkikirjoissa vuosina 1782–1784 on kirjattu talonväeksi myös fader Anders – isä Antti ja mor Anna – äiti Anna. Merkinnät viittasivat aina talon ensimmäisenä kirjattuun henkilöön eli tässä tapauksessa Juha Ala-Jaskaraan.

Heikki, alle 15-vuotiaana, ei nimeään henkikirjoihin saanut koska ei joutunut maksamaan henkiveroa. Rippikirjoissa sen sijaan Anttia, Annaa ja Heikkiä ei ole merkittyinä.

Vaikka Antti ja Anna ovatkin merkittyinä henkikirjassa, veroa he eivät ole maksaneet. Heidän perässään on merkintä gamla, vanhoja, tosin he eivät kyläkään olleet tuolloin yli 65-vuotiaita vielä.

Samaisessa henkirjassa Kallella on edelleen nimenä Blomgrén. Hän, vaimo Margareetta ja piika Liisa ovat kukin maksaneet 12 killinkä henkiveroa eli neljänneksen riikintaaleria.

Henkikirjamerkinnän lisäksi Juha Jaskara on useamman Kallen ja Margareetan lapsen kummina aina viimeiseen Mattiin saakka, joka kastettiin 11.03.1802 Kuusniemessä.

Antin erottua rumpalin toimestaan 1780, hänelle maksettiin eläkettä Vadsstenan sotamieshuoneen 06.05.1783 päivätyn luettelon mukaan 1 riikintaaleri ja 6 äyriä.

Vadstenan Sotilashuone oli vuonna 1622 perustettu sodissa vammautuneiden ja eläkkeelle päässeiden sotilaiden hoitokoti Ruotsissa. Se toimi Vadstenassa entisessä birgittalaisluostarissa, Vättern – järven pohjoispäässä, lähellä Jönköpingin kaupunkia. Sitä ylläpidettiin luostarin maaomaisuuden ja verojen avulla.

Sotilaskodin kapasiteetti oli kuitenkin rajallinen, joten kaikki ruotsalaisetkaan halukkaat eivät sinne päässeet. Ulkopuolelle jääneet saivat viljaa ja rahallisen eläkkeen. Viljan määrään vaikuttivat palvelusvuodet, sotilasarvo, aselaji jne.

Tavallinen suomalainen sotamies sai vuodessa kaksi tai kolme tynnyriä viljaa, vääpelin eläkkeeseen kuului neljä tynnyriä viljaa. Eläkkeeseen aikuinen ihminen kulutti vuodessa noin kaksi tynnyrillistä leipäviljaa.

1646 kuningatar Kristiina antoi lahjoituksen Suomen sotamieshuoneen perustamiseksi. Vadstenan kaltaista sotilaiden vanhainkotiä ei Suomeen koskaan saatu, mutta varoista maksettiin eläkettä vanhojen ja sairaiden sotilaiden auttamiseksi.

Antin ja Annan lapset:

Juha (Johan) (s. 1752, Vesilahti – k. 22.05.1811, Viljakkala, Karhe, Jaskara (Kuume)) **Taulu I-1**

Anna (s. 1754, Vesilahti – k.) **Taulu I-2**

Kalle (Carl) (s. 06.07.1756, Vesilahti, Ania – k. 18.11.1831, Viljakkala, Sontu, Kuusniemi (Yleinen heikkous)) **Taulu II**

Saara (Sara) s. 11.02.1759 – kuollut ennen vuotta 1766, Vesilahti

Liisa (Lisa) (s. 18.11.1764, Vesilahti, Ania – k.)

Heikki (Henrik) (s. 15.12.1769, Vesilahti, Ania – k.) **Taulu I-3**

Taulu I – 1

Juha syntyy Vesilahden Aniassa 1752. Valitettavasti hänen syntymästään ei ole kirjallista merkintää, josta vanhemmat varmuudella selviäisivät. Vesilahden syntyneiden luettelot alkavat vuodesta 1755 ja rippikirjat alkavat vasta vuodesta 1774.

Juha pestattiin Porin jalkaväkirykmentin Vesilahden komppanian toiseksi rumpaliksi 27. Syyskuuta 1768. Hän oli tuolloin 16-vuotias. Henkikirjoissa Juha, Johan Blomster löytyy Antti ja Anna Blomgrén'in kirjauksen alapuolelta 1769 alkaen. Samoin Vesilahden rippikirjassa 1774 – 1785 Johan Blomster on kirjattu Antti Blomgrénin, vaimo Annan, poika Kallen, tyttärien Annan ja Lisan ja nuorimmaisen Heikin jälkeen.

13.06.1777 Juha erosi Vesilahden komppaniasta ja siirtyi Kyrön komppaniaan. Juha Blomster vihittiin Viljakkalassa lokakuussa 1774 Anna Matintytär Jaskaran kanssa. Juha ja Anna vihittiin siten jo kolme vuotta ennen Juhan muuttoa Kyrön komppaniaan. He saattoivat tuntea toisensa jo lapsesta asti,

Porin jalkaväkirykmentin Vesilahden komppanian rumpali Carl Blomgrén lähti synnyinpitäjästään Vesilahdelta Viljakkalaan 1780. Hän perusti perheen Pengon Margareettan kanssa ja rakensi Kuusniemen torpan perheelleen. Carl Blomgrénista tuli Kalle Kuusniemi. Tämä kirja kertoo Kuusniemen torpan, sittemmin perintötalon asukkaista ja heidän jälkeläisistään.

Kansikuva:
Tyyne (os. Kuusniemi)
ja Arvo Lammin häät
Kuusniemessä 1920.

BoD

9 789528 059226